

„De én csak félig álmodva élem a világot”

Beszámoló a *Határvalóság** című kiállításról

a saját terünk volt: a lakás önkormányzati, a bútorok meg egy elosztatlan örökség része voltak. Használtuk éppen akkor, laktunk benne, de nem tudtuk, hogy meddig. Összességében ez engem nagyon nyomasztott, a lakás múltjával együtt. Az azonban már akkor is érdekelt, hogy meddig jelenti ugyanazt ez a lakás? Ha más bútorok kerülnének bele és mások használnák, vajon mennyiben változna a jelentése? Végül megvehettük a lakást az önkormányzattól és bérlőt kerestünk hozzá. Ez egyben a Szalon időszakának végét is jelentette.

GF: *Hogyan vetődött fel a kiállítás ötlete, és miért döntöttetek amellett, hogy újra csináltok itt valamit?*

ES: Amikor 2015-ben hazatértem, eljött velem a barátom BRUNO BAPTISTELLI is, aki szintén képzőművész. A lakás akkor üresen állt és Bruno rögtön azt mondta, hogy itt kell valamit csinálni. Én pedig minden alkalommal ellenálltam, amikor ezt említette. Hogy nem érti, hogy én São Pauló-ig menekültem ebből a 300 m²-ből. Aztán volt egy pont, amikor rájöttem, hogy mennyire igaz van, és hülye lennék, ha nem csinálnánk itt egy kiállítást. A tárlatvezetést is mindig ezzel kezdtem, hogy nagy felismerés volt számomra ezzel a lakással kapcsolatban az, hogy ameddig a nagypapám 1943 és 1956 között itt élt, addig ez a tér egy működő rendszer volt. Miután ő meghalt, ez a rendszer felborult és érvényét veszítette: a rendelőt, ahol dolgozott, kiadták, a személyzetet elküldték és a lakás fenntartása érdekében a családom többi tagja a bútorok egy részét és a lakás főbb kincseit is eladta. Attól kezdve nem a lakás szolgálta az ott lakókat, hanem ők szolgálták a lakást. Én pedig ugyanebbe a szituációba mentem bele a Szalon kapcsán: többemagammal szolgáltuk a lakást és a talán túlértékelt múltat. Azt néztük, hogy mi az, ami nagyobb változtatás nélkül adja magát, mire nyitott a Szalon, nem pedig azt, hogy mi mit szeretnénk valójában csinálni. A koncert adta magát, a kiállítás pedig nem, noha engem már akkor is ez érdekelt a legjobban. Ennél a kiállításnál azt éreztem, hogy ez az ellentmondásos helyzet végre feloldódik: most a lakás tett nekem egy „szolgáltatást” és kvittet vagyunk.

GF: *Miből állt a kiállítás?*

ES: Brunoval közösen rendeztük ezt a kiállítást, melyen mindkettőnkől szerepeltek művek, illetve még egy kortárs művészt, KERESZTES ZSÓFIÁT, valamint HAKKEL MÁRTON építész hívtuk meg, és a lakásból elvitt tárgyakból és bútorokból válogattunk párat és vittünk vissza. A nagypolgári lakás három utcáfronti szobájában rendeztük be a kiállítást, amelyen klasszikusokat és amatőröket, talált és műtárgyakat egyaránt szerepeltettünk. Bemutattuk azt a videót is, amit apám csinált a nagymamával 1994-ben, amint körbevezeti a két fiát a lakásban és egyenként mesél az ott lévő tárgyakról, miközben egy nagyon furcsa viszony rajzolódik ki közte és a tárgyak, valamint a lakás között. Bizonyos szempontból ennek az általa fenntartott „installációnak” és sajátos berendezésnek – ami egy elmúlt kort próbált konzerválni – állított emléket ez a kiállítás és ezt is zárta le nagyon határozottan.

GF: *Milyen volt a fogadtatása a tárlatnak?*

ES: Nagyon sok időt töltöttem a kiállításon, így elég hamar világossá vált, hogy sokan csak a lakás miatt jöttek, nem értették, miért is van itt kiállítás. Mások viszont teljesen megnyíltak és elképesztő, ehhez hasonló családi történeteket meséltek. Ez egy 19. század végi, nagypolgári lakás, így eredendően a múlt századi társadalmi berendezkedés felső rétegének életét és értékrendjét idézi meg, ugyanakkor a kiállítás általában is, bármilyen örökség súlyáról és annak felszámolásáról is szólt. Érdekes volt számomra, hogy bár nagyon absztrakt, jelzésszerű módon dolgoztuk fel ezeket a témákat, mégis sokféle embert meg tudtak érinteni, párbeszédre indították a látogatókat. Persze volt, aki elkezdett veszekedni velem, hogy ezt nagyon meg fogom bánni, ha felnövök! Talán. Lehet, hogy most átesem a ló másik oldalára, és ez egyfajta modernista „rombolás” volt, valamiféle tabula rasa megteremtése. Mindenesetre valóban tanulságos folyamatnak tartom és nem számítottam arra, hogy ilyen látogatottsága lesz a kiállításnak: végül közel 700 ember látta. Mondhatni, hogy múzeummá vált. Furcsa véletlen, hogy a valódi cím is erre rímel: a Múzeum körút 19. szám alatt egy 19. századi „házi múzeumot” láthattunk.

GF: *Tervezel még ehhez hasonló együttműködéseket?*

ES: Igen, Brunoval szeretnénk folytatni ezt az irányt, és kiállításokat rendezni, lehetőleg használaton kívüli terekben. Az lett a nevünk hogy CHANGE-CHANGE,¹² ami egyrészt Bruno élményére utal, aki külföldiként Budapesten időnként pénzváltót keres, valamint magára a változásra, ami a Múzeum körüli projektnél is az egyik hívószó volt. A következő kiállításunk ebben a sorban, amely nemrég zárt, DANIEL LIE¹³ brazil barátunké volt, egy városi foghíjtelken.¹⁴

Május végén nyílt a *Határvalóság*, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Média Intézet hallgatóinak csoportos pop-up kiállítása a L'Art Open Studios – LAOS Múteremház és kiállítóterben.¹ A tárlat kurátora FÁBIÁN NOÉMI volt, a kiállítók Demecs Fanni, Diósi Máté, Dublec Dániel, Gáspár Dániel, Horváth Réka, Horváth Viktor, Kustos Nikolett, Lados Dávid, Laczkovich Virág, Szatmári Sára, Nagy Rozália, Róth Barnabás, Schmal Fülöp, Tasi Gábor, Tőkés Márton és Urbán Jonatán voltak. A tárlat a MOME Média Intézet alapszakjain teljesítendő *Vizuális Stúdiumok Múterme* és a *Látványtan* kurzusok keretében készült hallgatói munkákból válogatott, s egyben áttekintést nyújtott a fotográfusok, média designerek és grafikusok legújabb, fiatal generációjának munkásságáról és alkotói attitűdjéről.

Az említett kurzusok témái, feladatai alapvetően kontemplatív jellegűek, az „én”, a világ, illetve a kettő kapcsolatának vizsgálatát, értelmezését állítják a középpontba: az ember első és örök kérdéseivel foglalkoznak. Az alkotások egy csoportja az „én” értelmezését állítja a középpontba az emlékeink összessége mentén: az emlékezés és felejtés vizuális megjelenítésére, a múlt újraélésére vagy megváltoztatására, illetve átalakítására tesznek kísérletet. Az önelemzés, az öndefiníció mint én-kettőzés, illetve az én-csere és az alteregó is megjelenik a kiállított munkákon, melyek a külvilág és a belső én, a kifelé mutatott viselkedés és a megélt helyzet ellentétpárjaira, az emberi kapcsolatokra reflektálnak. Olyan személyes, belső képek ezek, melyekben a valóság normái felülíródnak, megkérdőjeleződnek, ébrenlét és álom, evilág és túlvilág határai feloldódnak: a szokatlan vagy a transzcendens jelenségek ábrázolása kerül előtérbe.

A pszichés folyamatok, érzelmi vagy szellemi állapotok kivetüléseként, a természeti erők metaforaként való használata több alkotáson is megjelenik. A transzcendencia, csoda, evilági és másvilági létezés kérdéseit felvető, vagy megválaszolni próbáló alkotások közé sorolható – a tüzelt mint bibliai szimbólummal foglalkozó – KUSTOS NIKOLETT fotója: a lángoló víz elsőre paradoxonnak tűnő motívuma megállásra készíti a nézőt. SCHMAL FÜLÖP alkotásán a világ egy ismeretlen szeletére, egy másik dimenzióra való őszinte rácsodálkozás jelenik meg. Felmerül a kérdés: vajon sikerülhet-e belépni ebbe a világba, és ha igen, akkor vajon mi történik ott? URBÁN JONATÁN fotóinak központi motívuma az emberi kéz, mely mint híd jelenik meg: az alkotás, az érintés során összeköti a szellemit a fizikaival, a belsőt a külvilággal, az ismert az ismeretlennel. A NAGY ROZÁLIA videóján feltűnő olykor egymásnak ütköző vagy megbicsakló, de folyamatosan mozgó, egységet alkotó bűgöcsigák szürrealitására, csodaszerűségére éppen egy hétköznapi elem, a külső szemlélő – biztonsági őr – meglepzettsége ébreszti rá a nézőt.

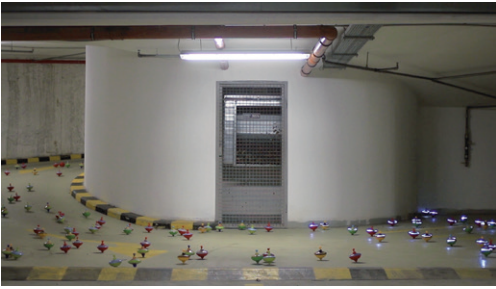
¹ *HATÁRVALÓSÁG – A MOME hallgatóinak csoportos kiállítása.* L'Art Open Studios – LAOS Múteremház és kiállítóter, Budapest, 2016. május 27., <http://www.openstudios.hu/hatarvalosag/>

* Az idézet Gulácsy Lajostól származik. A kiállítást – a participatív elméletek szellemében – egy játékkal nyitottam meg: az egyes alkotásokról külön nem beszéltem, hanem szépirodalomból kölcsönözött idézetekkel láttam el a közönséget, hogy párosítsák azokat az alkotásokhoz.

¹² <http://www.change-change.hu/>

¹³ <http://cargocollective.com/lieandaniel>

¹⁴ *Até onde você pode descer? / How low can you go? / Meddig lehet lemenni? XII.* Csillagvölgyi út 2. Budapest, 2016. július 7–28., http://www.ikon.hu/artroll/index?search=e_id&search_string=12411

NAGY ROZÁLIA
Videó, 2016, 00:31

Az álom, az ébrenlét és a köztes tudatállapotok közötti mágikus hangulatú, mese-szerű, szürreálisan megvilágított terekben HORVÁTH RÉKA öz alteregója kíséri a befogadót. Szintén álomvilágot tükröz, vágyakat sejtet DEMECS FANNI finom, misztikus hangulatú különleges technikával készült önarcképe: fehérre festette, majd fehér háttér előtt fotóztatta magát. Az elkészült printen bevészte a papírt, egyes részeit eltartotta a faltól, majd neonszínű matricákat tett alájuk, melyek a falon visszaverődnek és reflexfényeket hoznak létre. LADOS DÁVID munkáján – mely korábban elkezdett *Insomnia* című fotósorozatának folytatása, továbbgondolása – az „én” és az ő belső világából kizárt, voyeur szerepben tartott néző lassan „közös valóságba” kerül, tudatállapotuk közelít: az eleinte állóképnek tűnő videón a kezdeti finom mozgások, és hangok fokozatosan egyre hangsúlyosabbá válnak, a merengő, „máshol járó” „én” visszatérni látszik e világba.

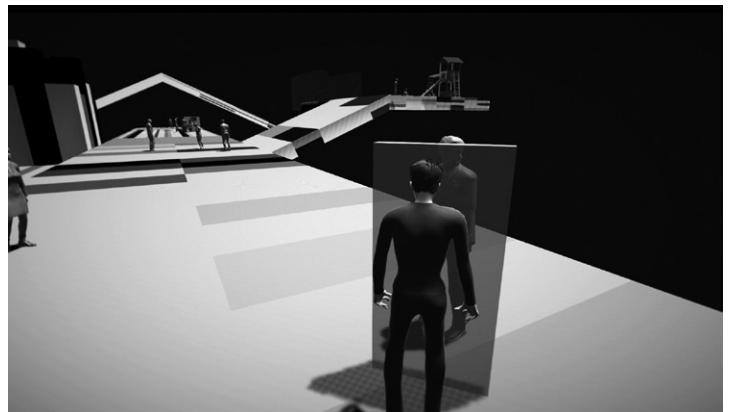
A természeti jelenségeknek a lelkiállapot metaforikus kivetüléseiként való, a német romantikában gyökerező használata érhető tetten SZATMÁRI SÁRA a világtorzulás, szédület, összeomlás érzeteit megelevenítő fotóin. A művész a valós, statikus, épített környezetet és tereptárgyait az általa létrehozott pillanatnyi helyzettel mosta össze, manuális módon. LACZKOVICH VIRÁG makett alapú fotóin szintén a természeti erők kerülnek előtérbe: az általa kreált világ a valóság egy töredékéeként jelenik meg, a létrehozott szituációkban a fény és a tér együtt alakítja az atmoszférát. DIÓSI MÁTÉ *Hullám* című műve az „elviszi az ár”, „össze-csapnak a hullámok a feje felett” szóképek stilizált, vizuális megjelenítése: az embernek nehéz helyzetekben, a bukás után is, minden porcikáját megfeszítve talpra kell állnia, fel kell készülnie az elkövetkezendőkre. Installációja két kijelzőből és a köztük elhelyezkedő prizmból áll, a projekció tehát egyszerre két síkon zajlik, a hullám és az ember valójában sosem találkozik, de mégis hatást gyakorol egyik a másikra. Mindez mintha arra hívná fel a figyelmet, hogy az, ami olykor a földre küld minket, az a valóságban tőlünk független, mi teremtjük meg a létjogosultságát.

A „ki vagyok én? milyen a viszonyom a világgal?” jellegű vizsgálódásokat tartalmazó műcsoportba tartozik TÖKÉS MÁRTON nyugalmat árasztó klipszerű videója – melynek zenéjét is ő alkotta, és amelyben az „én” a mindenség, az univerzum szerves részeként, a molekulák és csillagképek mint építőelemek asszociációit felkeltve jelenik meg: ezekből áll össze és bomlik szét, jelennek meg sajátosságai és hiányosságai. HORVÁTH VIKTOR videóján egy távoli alak közelít folyamatosan a ködös tájban. Várjuk. Amikor már azt hisszük, hogy ismerjük, tudjuk, ki ő, addigra eltűnik. Hasonló gondolat rejlik DUBLECZ DÁNIEL videója mögött is: a magát – csepegő víz tükrében – kereső, vizsgáló, megérteni próbáló „én”, ahogy közeledik, s válnak egyre élesebbé a körvonalai, úgy tűnik el, és válik újra kifürkészhetetlenné. RÓTH BARNABÁS egy videójátékot hozott létre, melyben a használó vezet-

SCHMAL FÜLÖP
Cím nélkül, 2016, fotó

LACZKOVICH VIRÁG
Cím nélkül, 2016, fotó

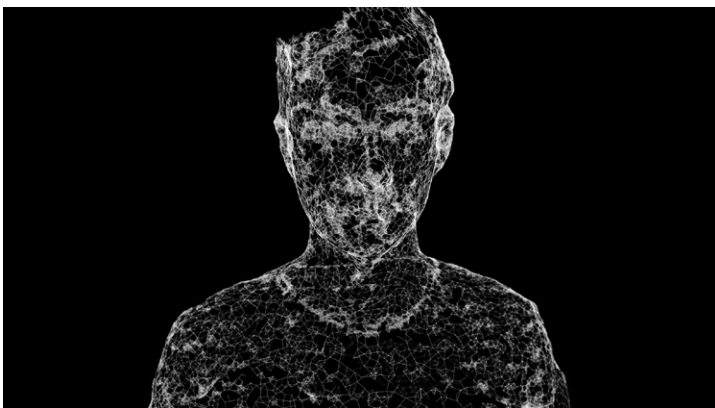
RÓTH BARNABÁS
Cím nélkül, 2016, videójáték

heti a figurát, az „ént”, aki előtt – valahányszor megpróbál kapcsolatba lépni az őt körülvevő emberekkel – felemelkedő üvegfalalak, a korábbinál nagyobb távolságok, áthághatatlan akadályok jelennek meg. A munka az új interaktív médiumok meditatív rétegeit és a játékkészítő-játék-játékos viszonyát kutató diskurzusba kíván belépni, miközben az alkotó személyes, legbelső félelmeit, gátlásait hozza felszínre, próbálja mások számára értelmezhetővé tenni a játék mint médium, az azonosulás közvetítésével.

A világ megfigyelésének gesztusa, elkapott pillanataiból való válogatás, építkezés jelenik meg TASI GÁBOR videójában: szép lassan oszlik fel a köd, különböző időpontokban készült, a tájat más-más év- és napszakokban megragadó rövid snittek úsznak egymásba az egyre távoluló horizont látványa szerint, ellentmondva ezzel a megszokott természeti kronológiának. A kamera, amely rendszerint ugyanazon a helyen állt, egy évig rögzített felvételeket az adott látványról, amelyeket később a művész egy sajátos rendszert követve illesztett össze egy videóban. GÁSPÁR DÁNIEL alkotása narratívabb: a városban elkapott látszólag értelmetlen, banális, rövid utcai dialógusokból videómontázst készít, a kiszűrődő mondatokból verset alkot. A valóságból ellesett pillanatokban bár ott van

KUSTOS NIKOLETT
Szikla, Víz, 2016, fotó

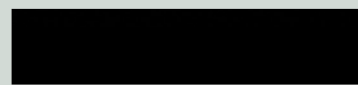

TÓKÉS MÁRTON
Cím nélkül, 2016, animáció, 1:37

a komikum, mégis nehéz rajtuk nevetni. A film a pesti tömeget átítató általános melankóliát teszi átélhetővé: nincs dramaturgiája, készítője nyers valóságábrázolási módszerrel alkot korpépet.

Fábián Noémi kurátori koncepcióját a *Határvalóság* címválasztás is jelzi: a kelően tág téma szemléletmódjában és médiumában is változatos alkotásokat vonultat fel. Az „én és a világ” rendkívül absztrakt és univerzális kérdésköre több hívószó köré csoportosul, számos különböző megközelítést tesz lehetővé, miközben az elkészült munkák közös nevezője mintha mégiscsak az erősen meditatív és minimalista karakter lenne, amely a befogadó oldaláról is türelmet és nyugalmat feltételez. A téma bár klasszikus, de kimeríthetetlen: a fiatal alkotók friss látásmódja, őszinte megnyilvánulásai biztosítják a megújulását.

SZATMÁRI SÁRA
Cím nélkül, 2016, fotó

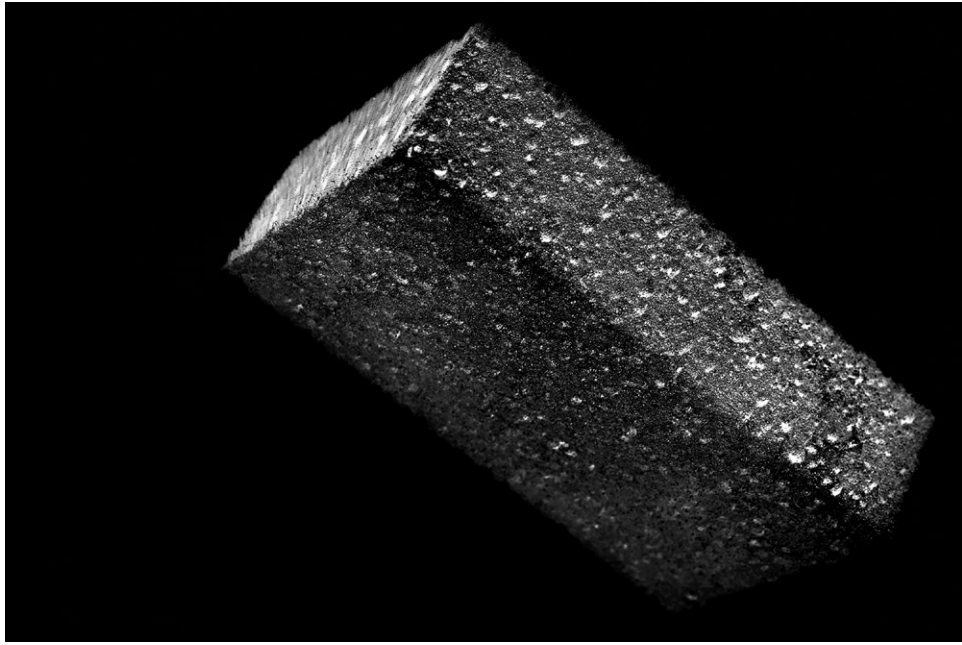

i n s i d e e x p r e s s →

HORVÁTH RÉKA
Cím nélkül, 1-4, 2016, fotó
HATÁRVALÓSÁG – A MOME hallgatóinak
csoportos kiállítása

URBÁN JONATÁN
Cím nélkül, 1-3, 2016, fotó
HATÁRVALÓSÁG – A MOME hallgatóinak
csoportos kiállítása

A Budapest Galéria Művészcsere programjának 2016-os nyertesei:

Bécs

2016. augusztus 1 – augusztus 30. | DOMIÁN GYULA
2016. szeptember 1 – szeptember 30. | SCHMIED ANDI

Salzburg

2016. január 2 – január 30. | JUHÁSZ TAMÁS
2016. február 1 – február 28. | NYÍRI JULIANNA
2016. június 1 – június 30. | BÖGI DIÁNA

Krems

2016. március 1 – március 30. | PACSIKA RUDOLF

Stuttgart

2016. augusztus 1 – augusztus 30. | RUDAS KLÁRA
2016. szeptember 1 – szeptember 30. | VÉCSEI JÚLIA

Párizs

2016. január 2 – február 28. (2 hónap) | KRISTÓF GÁBOR

Strasbourg

2016. június 1 – június 30. | TÁBORI ANDRÁS

Lisszabon

2016. július 1 – július 30. | BRÜCKNER JÁNOS
2016. augusztus 1 – augusztus 30. | SZALAY PÉTER

Helsinki (Vantaa)

2016. július 1 – július 30. | KRISTÓF KRISZTIÁN

Gyergyószárhegy

2016. július 10 – július 25. | TULISZ HAJNALKA, BODOR ANIKÓ

A Budapest Galéria honlapján szeptember közepétől elérhető lesz a 2017-es pályázati kiírás:

http://budapestgaleria.hu/_/muveszcsere-program/

